

Koopstromenonderzoek 2024

Leeuwarden Binnenstad

27-05-2025

Inhoud

- Opzet
- KSO Resultaten Leeuwarden
- Conclusies / aanbevelingen
- Onderzoek versus plannen

Opzet KSO

Nieuw Koopstromenonderzoek (KSO)

- Koopstromenonderzoeken Fryslân: 2007, 2017, 2024
  - Objectieve data als basis voor beleid, onderzoek, investeringen
- Nieuwe opzet
  - Primair: enquêteren van huishoudens i.p.v. alleen maar 'op straat'
  - Ook Friestalig
- Aanvullend: straatenuêtes op 25 locaties (i.v.m. toeristisch aandeel)

Type respons	Aantal enquêtes
Huishoudensenquêtes	12.936
Online panels	1.040
Open link	2.634
Telefonisch	108
Straatenquêtes	5.707
Totaal	22.425

Resultaten Binnenstad Leeuwarden op basis van ruim 2.200 genoteerde 'bezoeken'
(Leeuwarden totaal: ruim 4.500)

Vraagstelling KSO

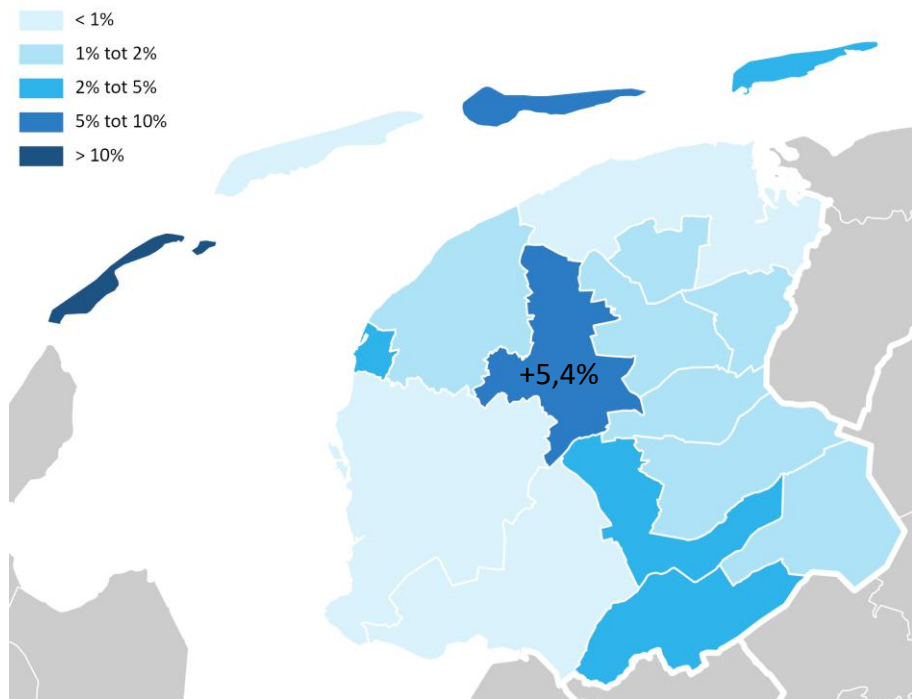
- Vraagzijde en aanbodzijde
  - Inwonertal
  - Inkomensniveau
  - Winkelaanbod
  - Leegstand
- Waar koopt de consument?
  - Eigen gemeente
  - Andere winkelgebieden
  - Online
- Beoordeling en gedrag

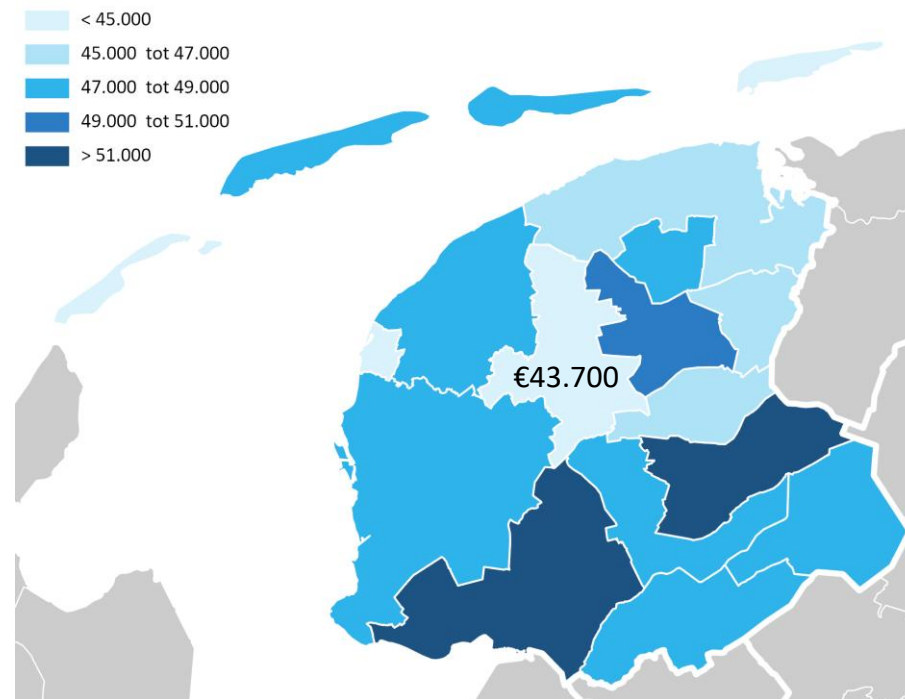
Vraag en aanbod

Bevolking en inkomen

Bevolkingsontwikkeling 2017-2024

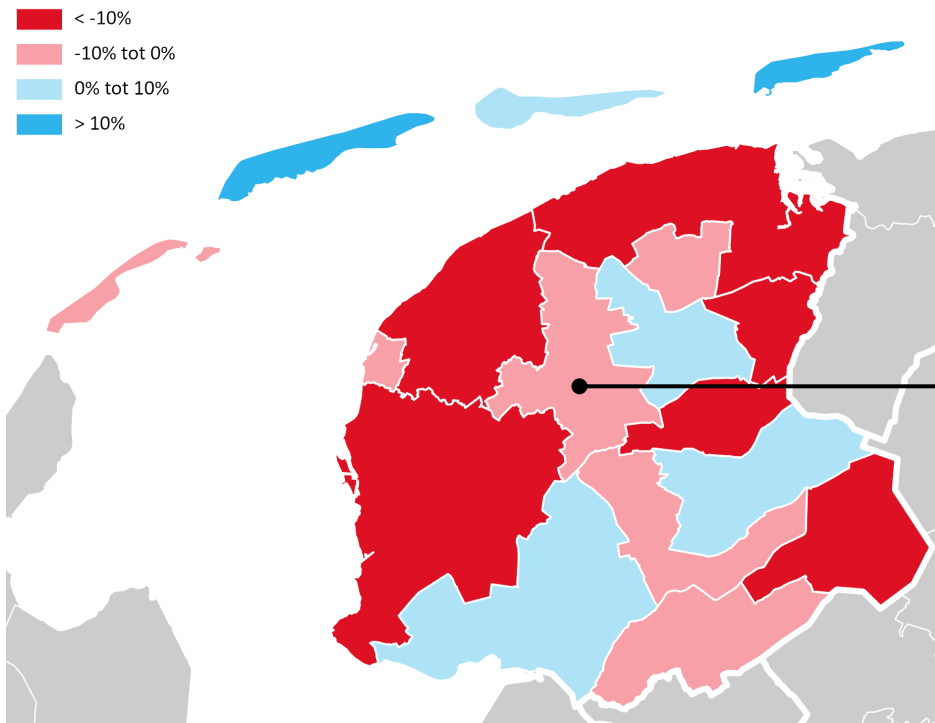
Inkomensniveau*

* gemiddeld besteedbaar inkomen incl. studenten

Winkelaanbod

Ontwikkeling winkelaanbod 2017-2024, in m² WVO

Dagelijkse sector:

- Supermarktoppervlaktes groeien
- Verswinkels verdwijnen

Recreatieve sector:

- Aantal winkels daalt
- m² WVO daalt flink

Doelgerichte sector:

- Aantal winkels daalt
- m² WVO stabiel

Aanbod binnenstad Leeuwarden

Binnenstad Leeuwarden	m² WVO			Aantal VKP		
	2017	2024	% verandering	2017	2024	% verandering
Dagelijks	5.917	6.619	+11,9%	53	46	-13,2%
Recreatief	42.039	34.114	-18,9%	205	153	-25,4%
Doelgericht	14.774	10.842	-26,6%	78	57	-26,9%
Horeca	-	18.396	-	176	176	0,0%
Cultuur & Ontspanning	-	24.681	-	36	28	-22,2%
Diensten	-	5.744	-	80	94	+17,5%
Leegstand	10.331	7.761	-24,9%	72	67	-6,9%

Algehele afname detailhandel

Aanbod binnenstad Leeuwarden

Binnenstad Leeuwarden	m² WVO			Aantal VKP		
	2017	2024	% verandering	2017	2024	% verandering
Dagelijks	5.917	6.619	+11,9%	53	46	-13,2%
Recreatief	42.039	34.114	-18,9%	205	153	-25,4%
Doelgericht	14.774	10.842	-26,6%	78	57	-26,9%
Horeca	-	18.396	-	176	176	0,0%
Cultuur & Ontspanning	-	24.681	-	36	28	-22,2%
Diensten	-	5.744	-	80	94	+17,5%
Leegstand	10.331	7.761	-24,9%	72	67	-6,9%

Afname leegstand

Aanbod binnenstad Leeuwarden

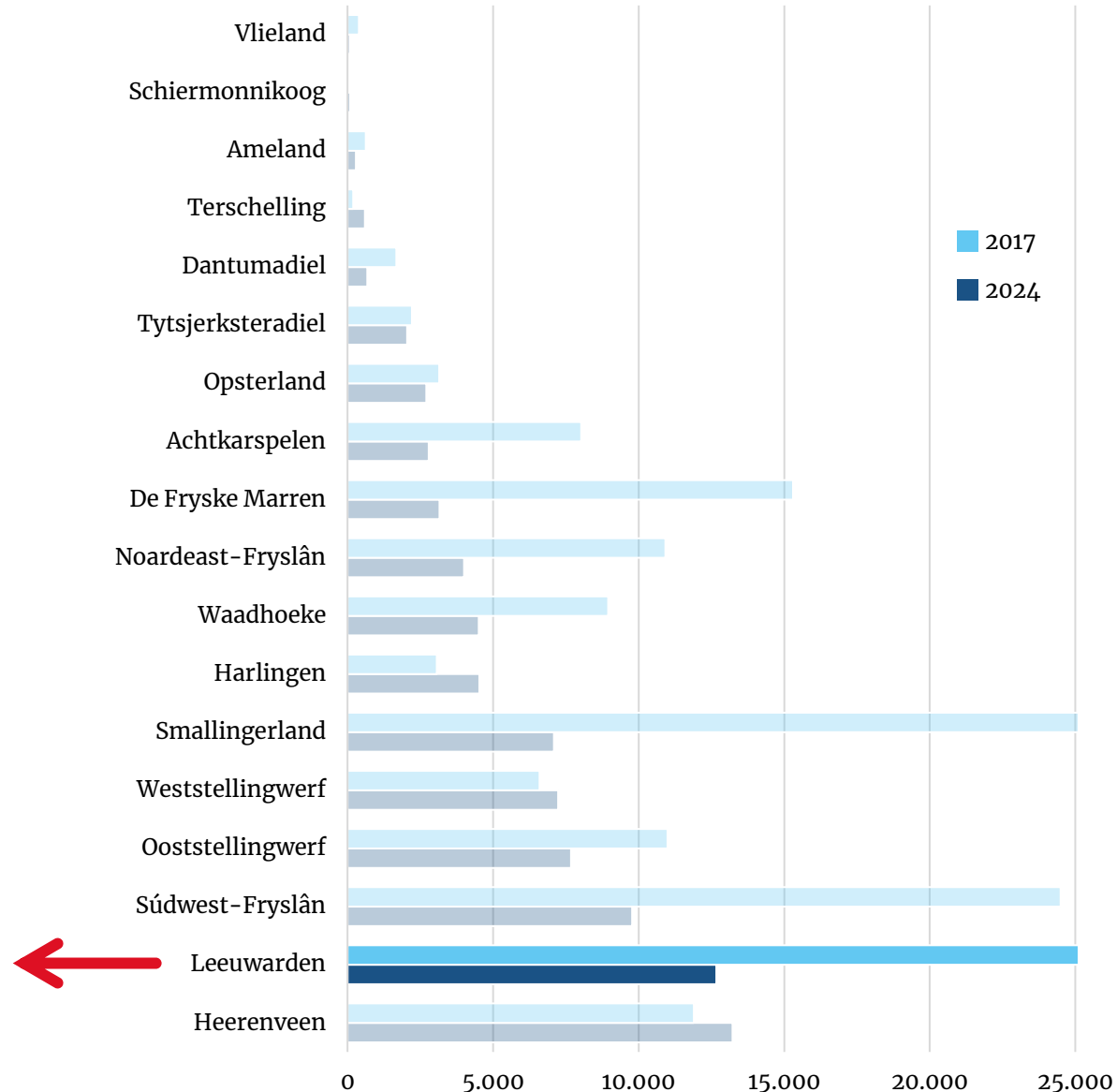
Binnenstad Leeuwarden	m² WVO			Aantal VKP		
	2017	2024	% verandering	2017	2024	% verandering
Dagelijks	5.917	6.619	+11,9%	53	46	-13,2%
Recreatief	42.039	34.114	-18,9%	205	153	-25,4%
Doelgericht	14.774	10.842	-26,6%	78	57	-26,9%
Horeca	-	18.396	-	176	176	0,0%
Cultuur & Ontspanning	-	24.681	-	36	28	-22,2%
Diensten	-	5.744	-	80	94	+17,5%
Leegstand	10.331	7.761	-24,9%	72	67	-6,9%

Toename aantal dienstverleners

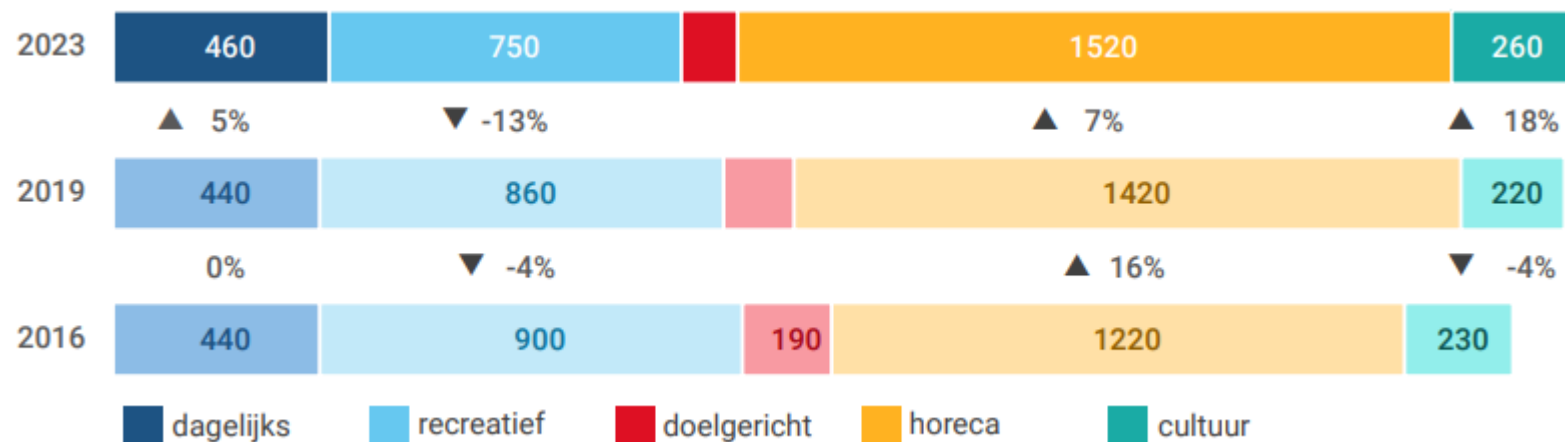
Leegstand

Ontwikkeling leegstand
2017-2024, in m² WVO

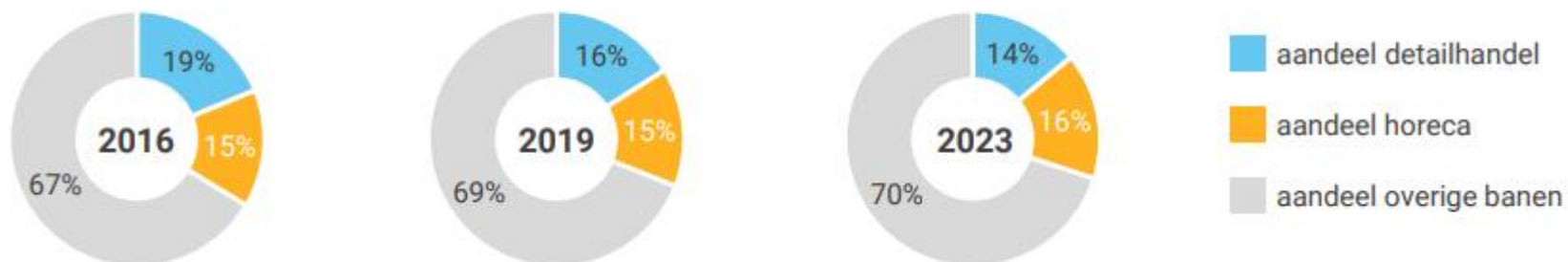
Forse afname van het
aantal leegstaande meters

Werkgelegenheid retail e.a. binnenstad

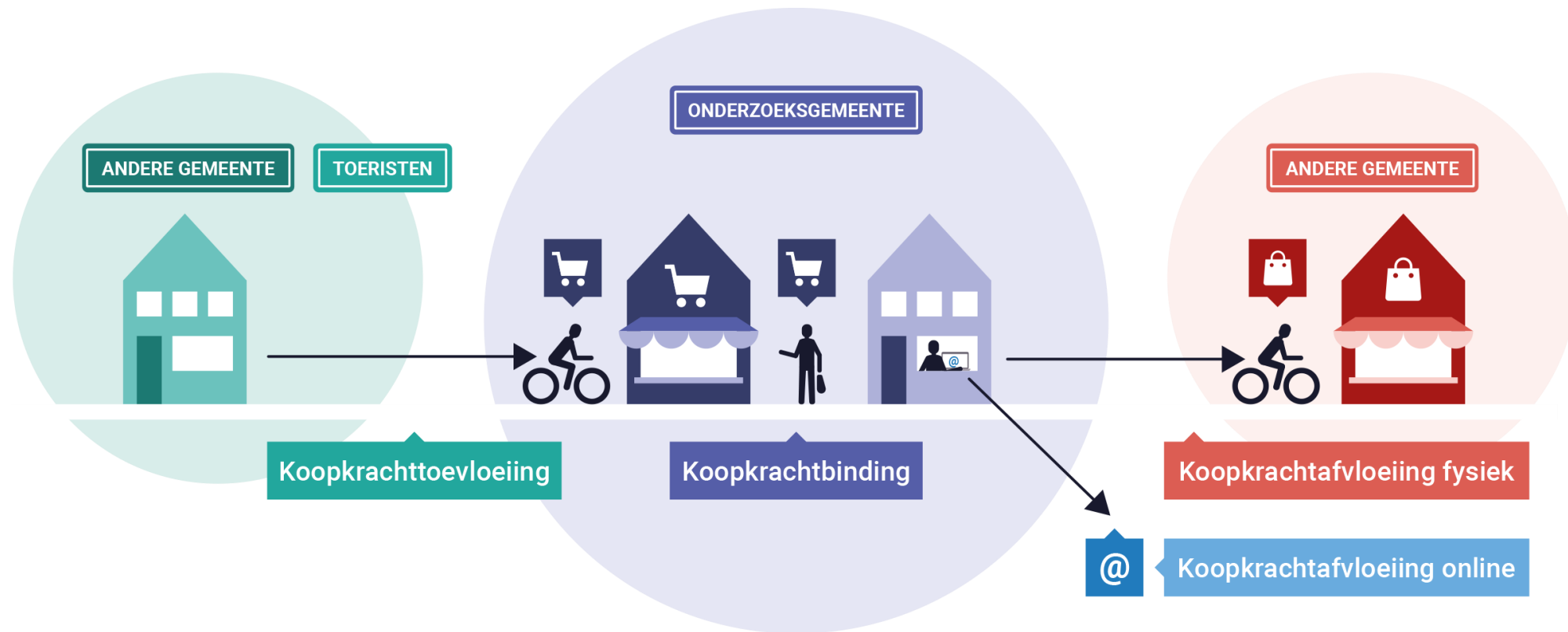
Aandeel in totale werkgelegenheid

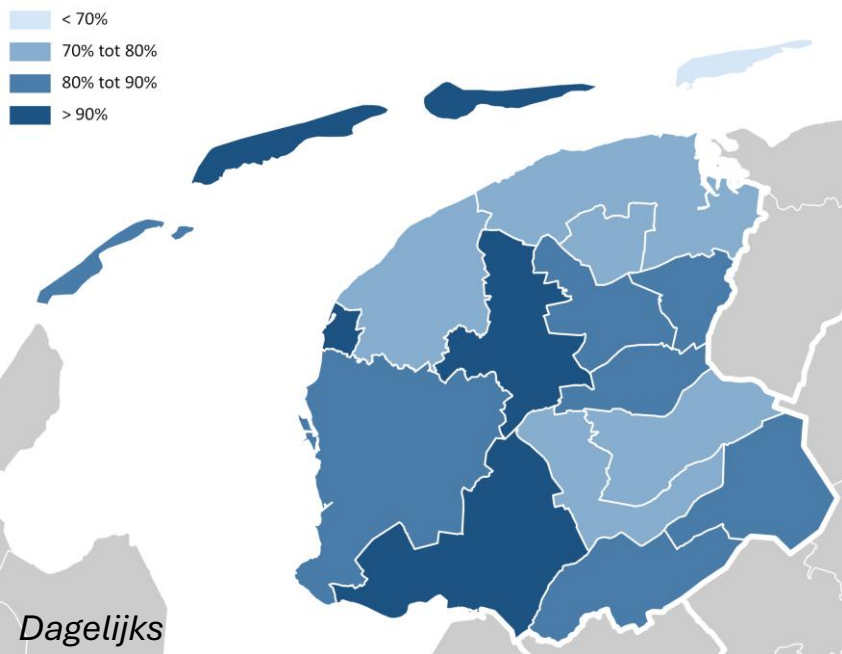

Koopstromen op gemeente niveau

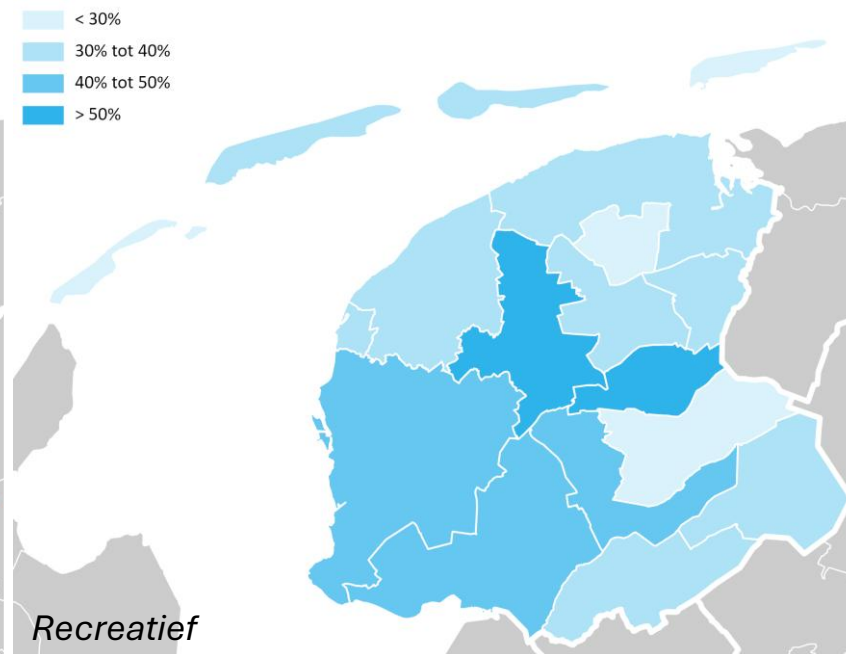
Koopstromen

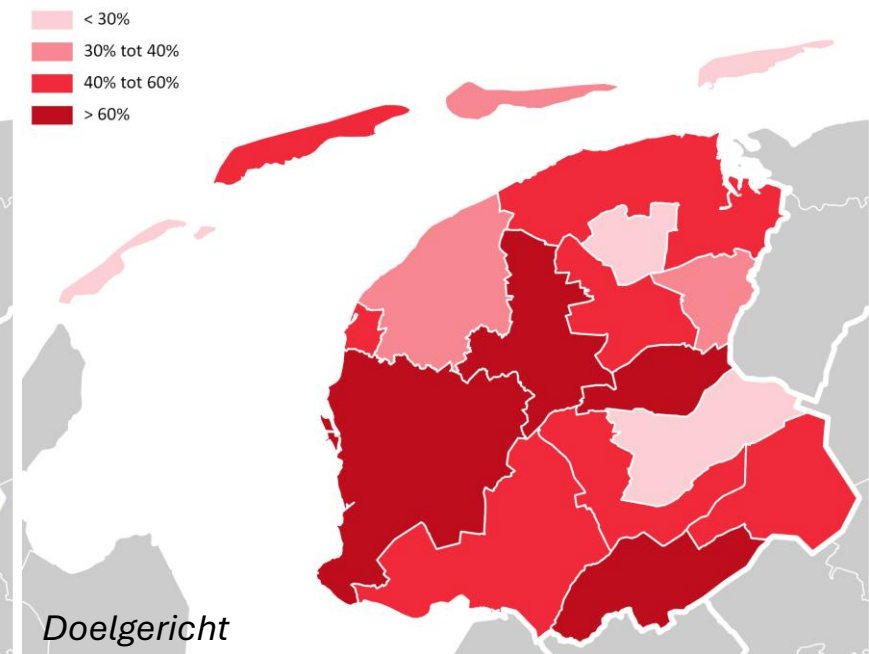
Koopkrachtbinding (gemeente niveau)

Gemeente Leeuwarden: 93%
Gemiddeld: 85%

Gemeente Leeuwarden: 58%
Gemiddeld: 43%

Gemeente Leeuwarden: 66%
Gemiddeld: 53%

Koopkrachtbinding (gemeente niveau)

< 70%
70% tot 80%
80% tot 90%
> 90%

< 30%
30% tot 40%
40% tot 50%
> 50%

< 30%
30% tot 40%
40% tot 60%
> 60%

Conclusie: inwoners van de gemeente Leeuwarden doen hun aankopen vaker dan gemiddeld in de **eigen gemeente**

Dagelijks

Recreatief

Doelgericht

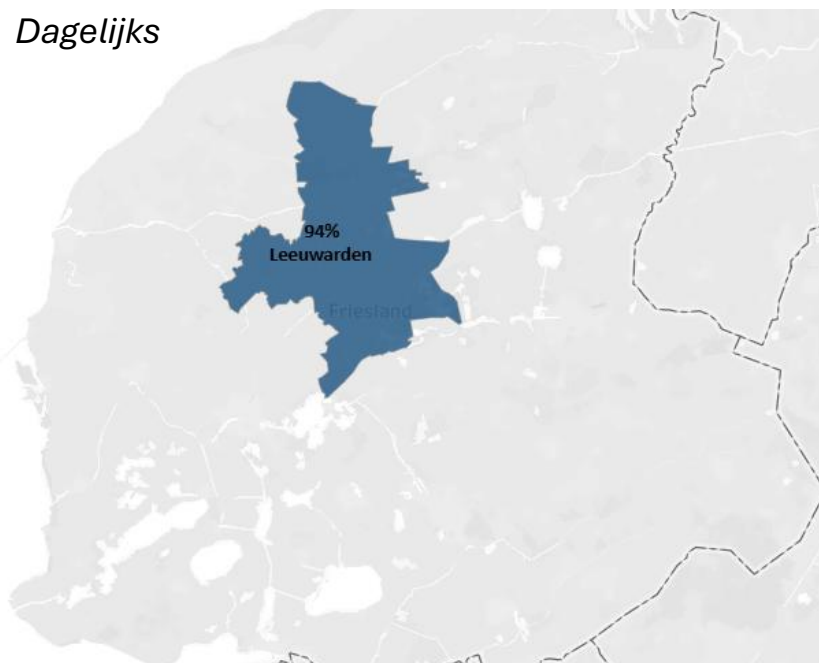
Gemeente Leeuwarden: 93%
Gemiddeld: 85%

Gemeente Leeuwarden: 58%
Gemiddeld: 43%

Gemeente Leeuwarden: 66%
Gemiddeld: 53%

Koopkrachtafvloeiing (gemeente niveau)

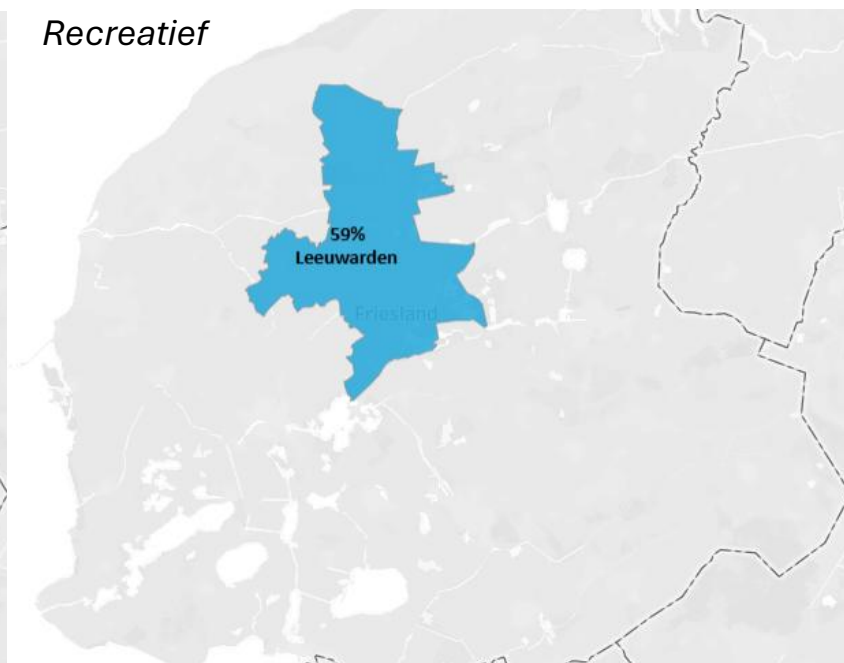
Dagelijks

Overig NL/buitenland: 3%

Online: 3%

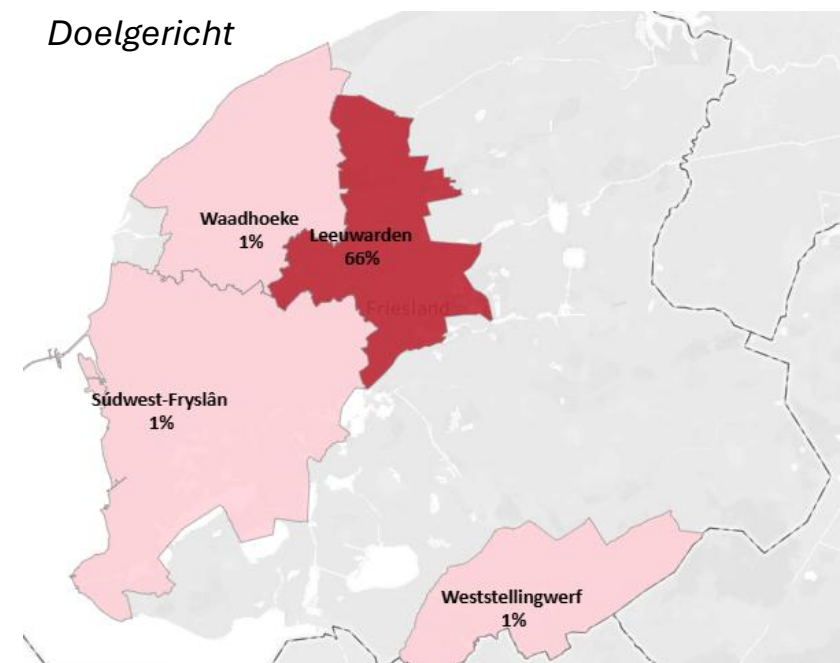
Recreatief

Overig NL/buitenland: 11%

Online: 29%

Doelgericht

Overig NL/buitenland: 10%

Online: 21%

Koopkrachtafvloeiing fysiek (gemeente niveau)

Dagelijks

Recreatief

Doelgericht

Conclusie: inwoners van de gemeente Leeuwarden gaan voor hun aankopen slechts beperkt naar andere steden, maar steeds vaker naar het **online kanaal**

Overig NL/buitenland: 3%

Online: 3%

Overig NL/buitenland: 11%

Online: 29%

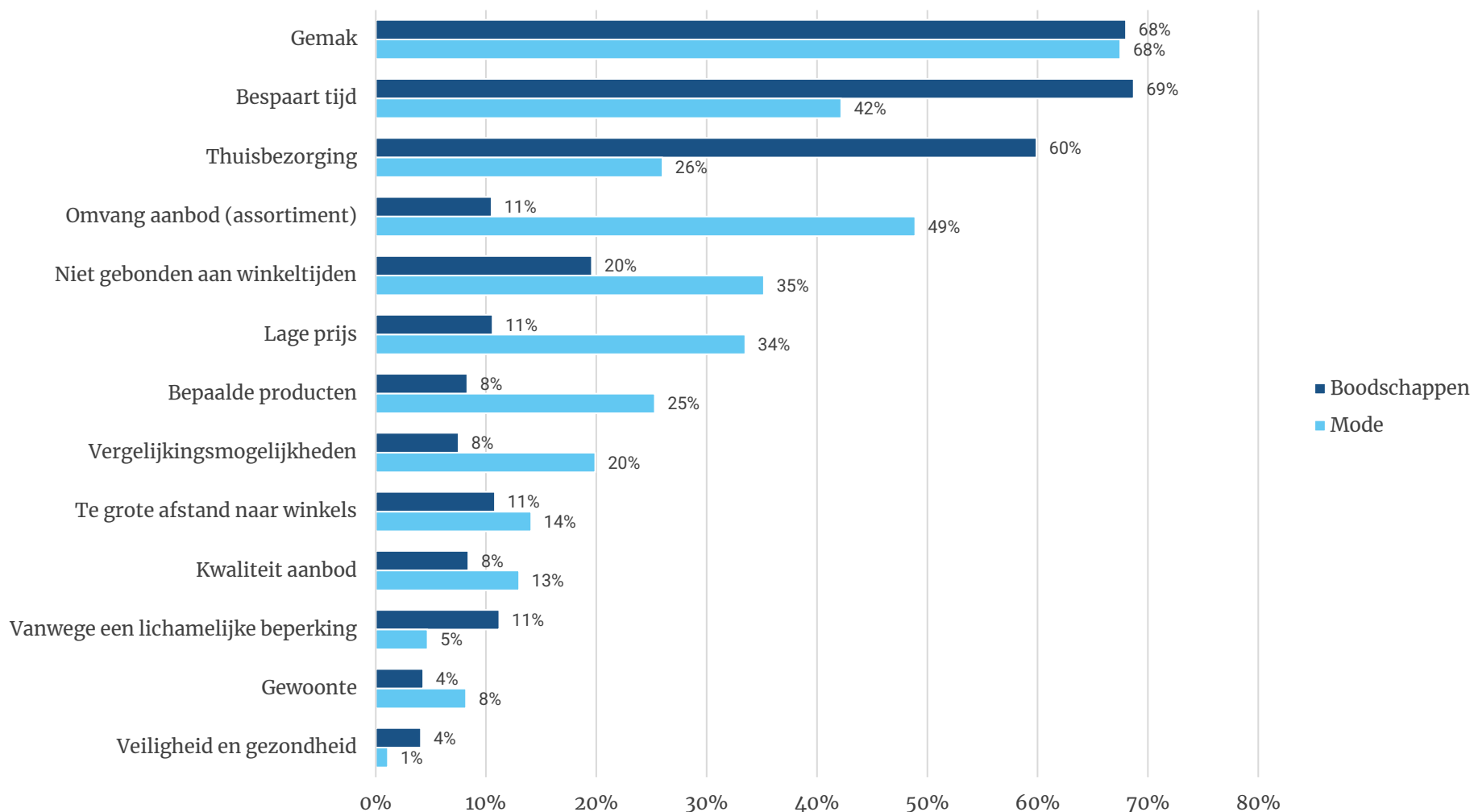
Overig NL/buitenland: 10%

Online: 21%

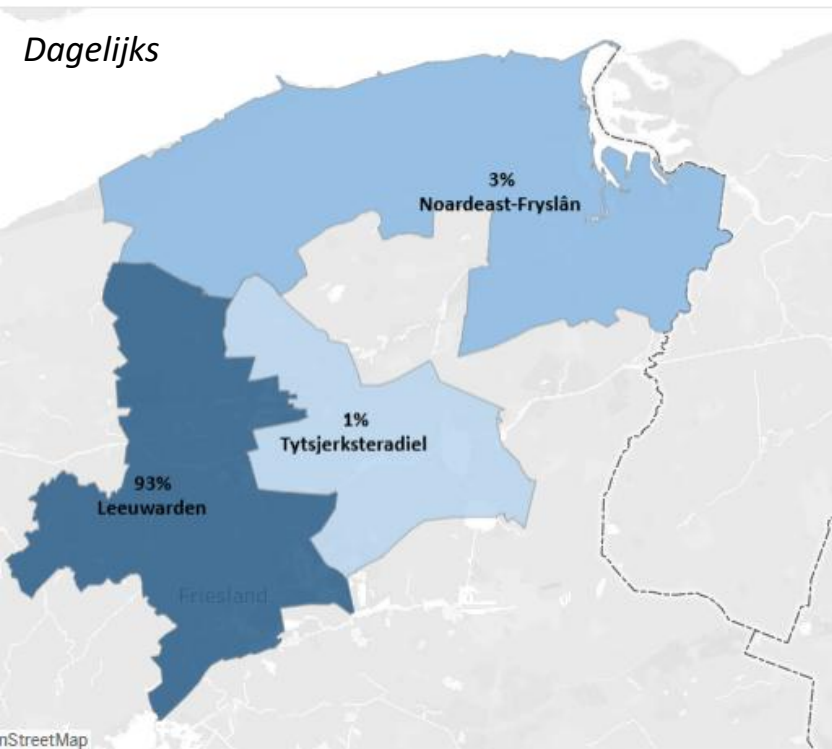
Koopkrachtafvloeiing fysiek (gemeente niveau)

Artikelgroep	% online
Elektronica	41%
Mode	33%
Media & hobby	35%
Sport & spel	18%
Huishoudelijk	16%
Woninginrichting	21%
Doe-het-zelf	4%
Dagelijks	3%
Tuin & planten	3%

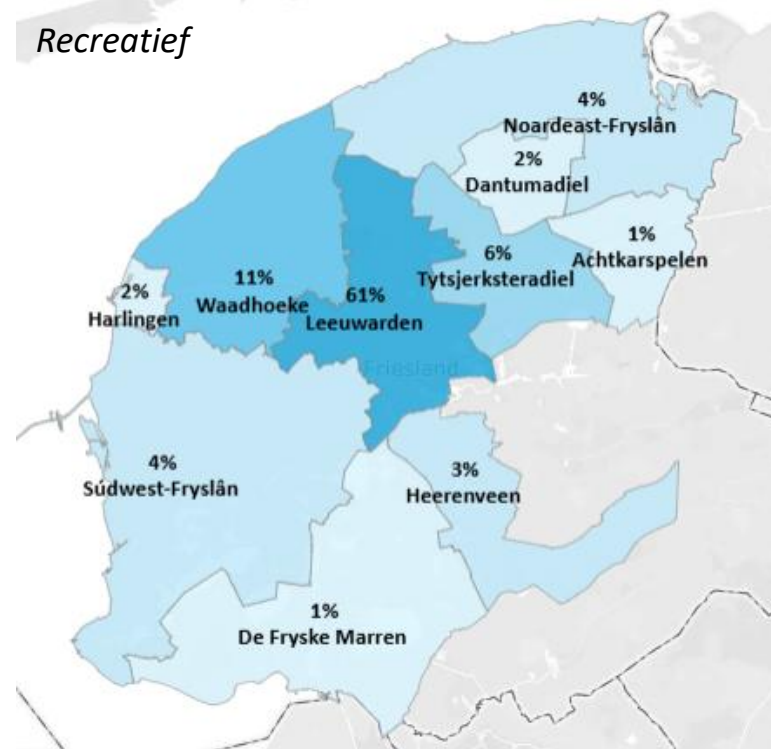
Aankoopredenen online: boodschappen/mode

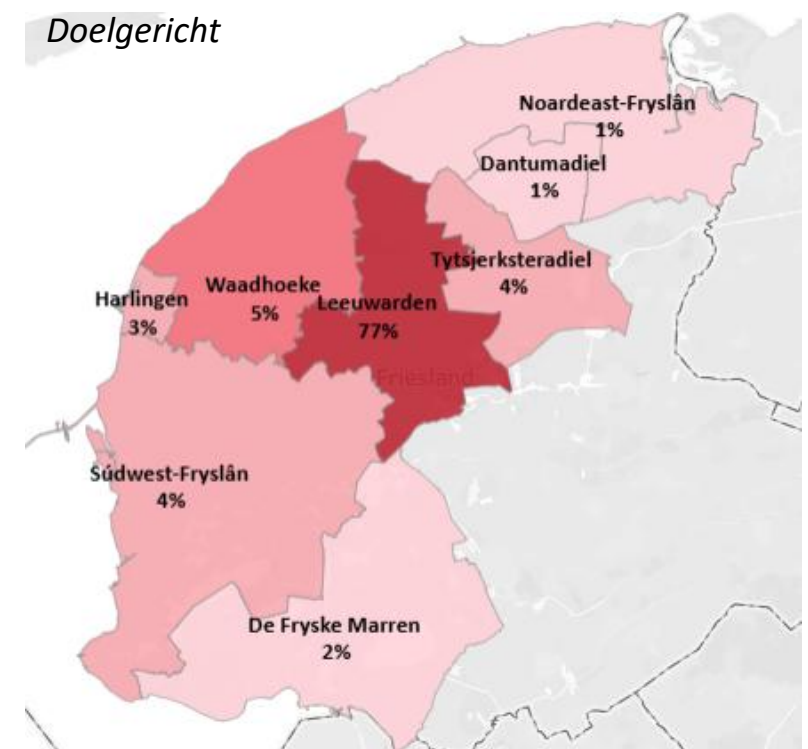
Koopkrachttoevloeiing binnenstad

Overig KSO: 3%
Toerisme: 3%

Overig KSO: 3%
Toerisme: 4%

Overig KSO: 5%
Toerisme: 1%

Koopkrachttoevloeiing binnenstad

Consumenten gedrag

Vergelijking centra Friese hoofdkernen

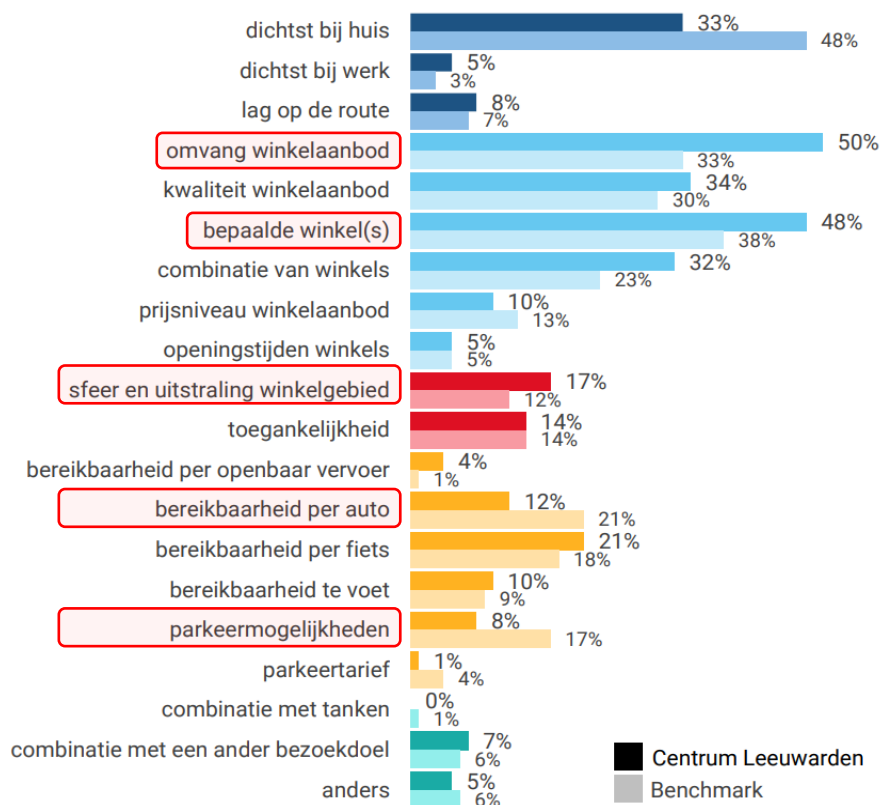
	Centrum Leeuwarden (2024)	Centrum Leeuwarden (2017)
Totaaloordeel	7,7	
Winkelaanbod	7,5	7,4
Sfeer en uitstraling	7,5	7,1
Veiligheid	7,3	
Netheid	7,1	
Aanwezigheid groen	6,2	
Faciliteiten	5,9	
Service	7,2	
Parkeren auto	7,2	6,9
Stalling fiets	7,8	7,1
Bereikbaarheid auto	7,1	6,8
Bereikbaarheid fiets	8,4	
Bereikbaarheid OV	7,7	
Horeca	8,1	7,1

Wat zijn de meest gehoorde antwoorden?

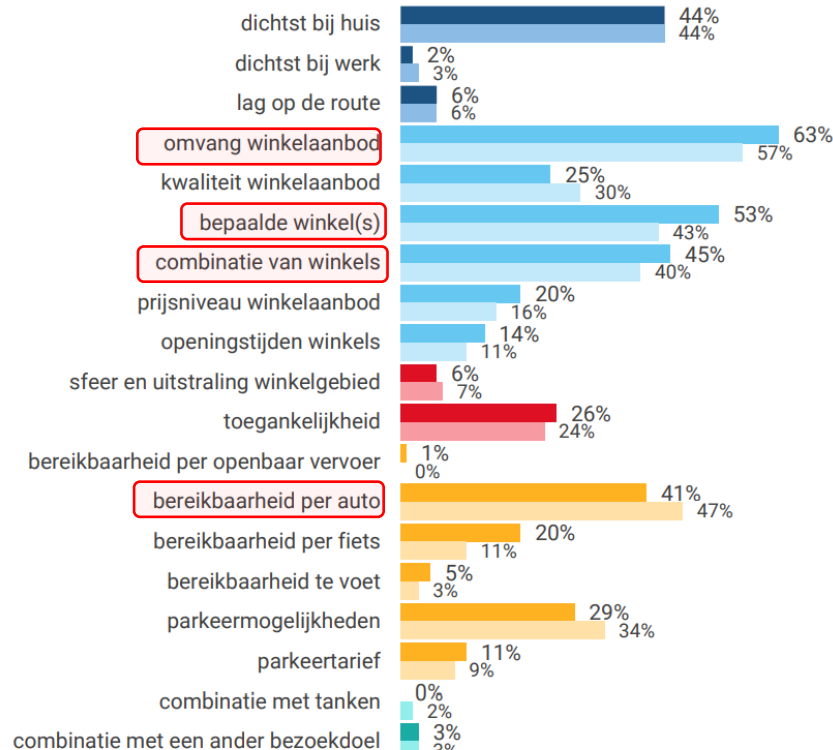
- Meer groen en bomen in het centrum (185x)
- Leegstand van winkelpanden tegengaan/aanpakken (82x)
- Verbeteren bereikbaarheid en veiligheid voor fietsers (64x)
- Verbeteren/verminderen parkeervoorzieningen voor auto's (42x)
- Meer openbare toiletten (33x)
- Diverser en gevarieerder winkelaanbod, meer kleinere/zelfstandige winkels (32x)
- Betere bestrating, met name op Nieuwestad (28x)
- Meer handhaving en veiligheid in uitgaansgebied (27x)
- Minder (doorgaand) autoverkeer in het centrum, autoluw maken (25x)
- Centrum schoner en netter maken, zwerfafval aanpakken (25x)

Bezoekredenen

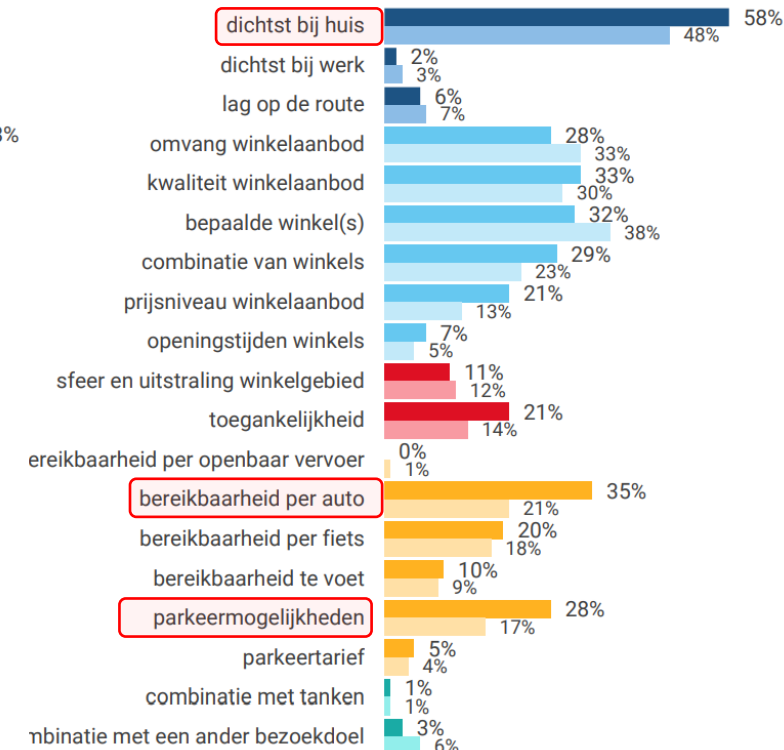
Centrum Leeuwarden

De Centrale

Centrum Grou

Verblijfsduur

- In het algemeen: hoe meer aanbod, hoe langer de verblijfsduur

Winkelgebied	Minuten (gemiddeld)
Leeuwarden centrum	99
De Centrale	54
De Schrans	34
Miro	33
Bilgaard	33
Cambuurplein	33
Camminghaburen	24

ter vergelijking

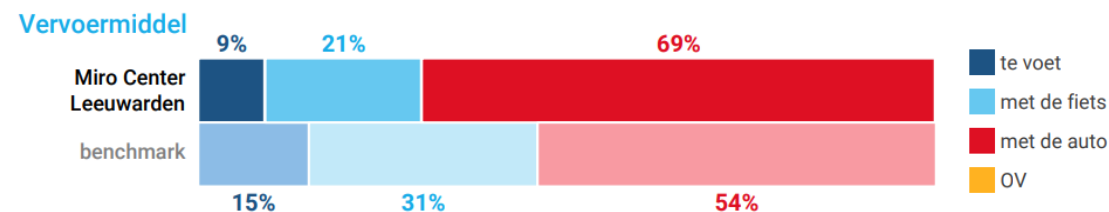

Winkelgebied	Minuten (gemiddeld)
Sneek centrum	87
Drachten centrum	82
Heerenveen centrum	71

Vervoermiddel

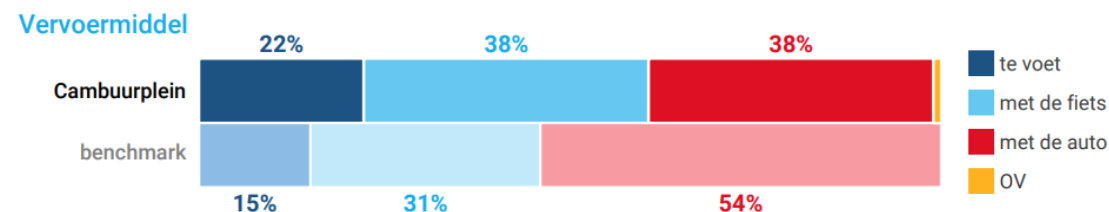
- Auto vaak het dominante vervoermiddel in **doelgerichte winkelgebieden**

- O.a. De Centrale, Miro Center

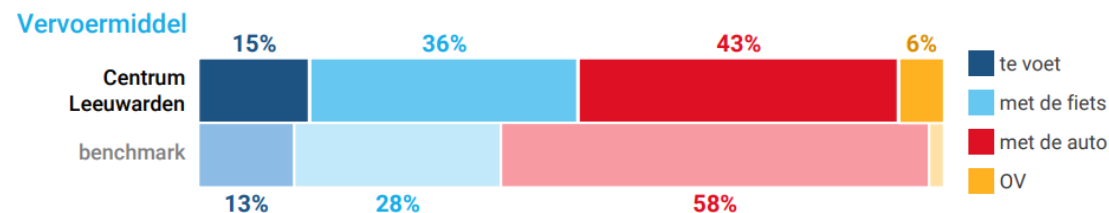

- In **dorpen en wijkwinkelcentra** ook een redelijk aandeel met de fiets

- O.a. Grou, De Schrans, Cambuurplein

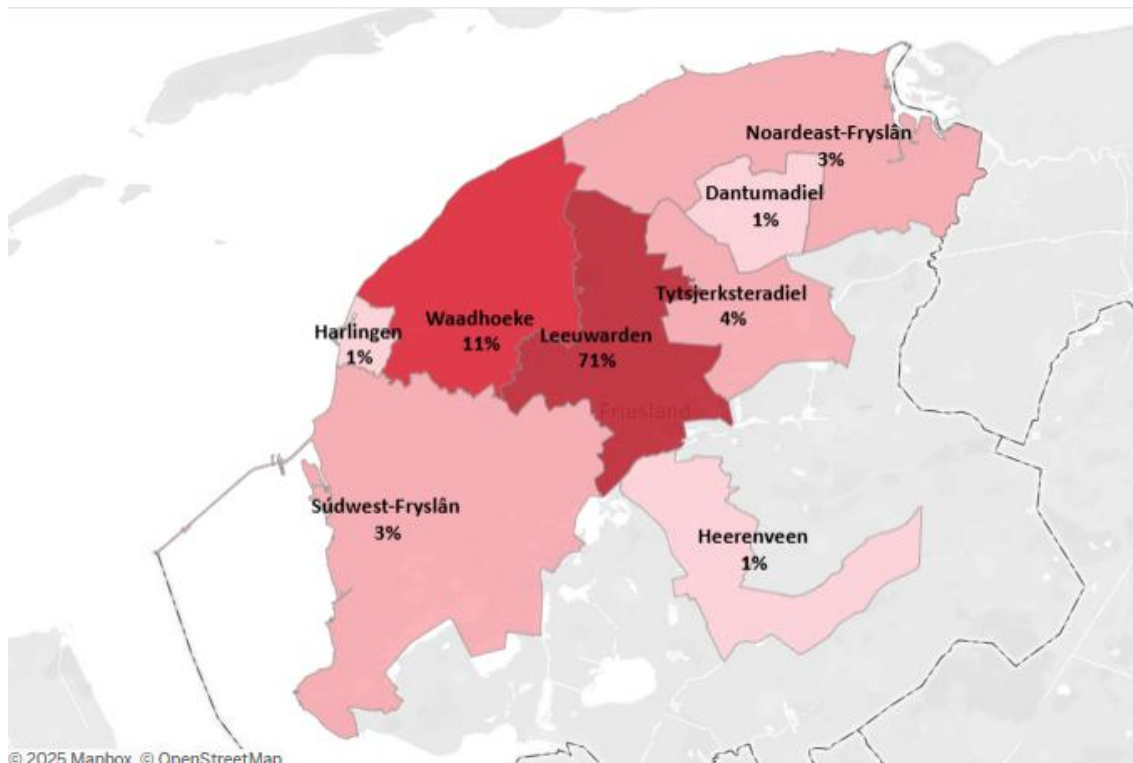
- Alleen in het **centrum van Leeuwarden** een (klein) deel met het OV

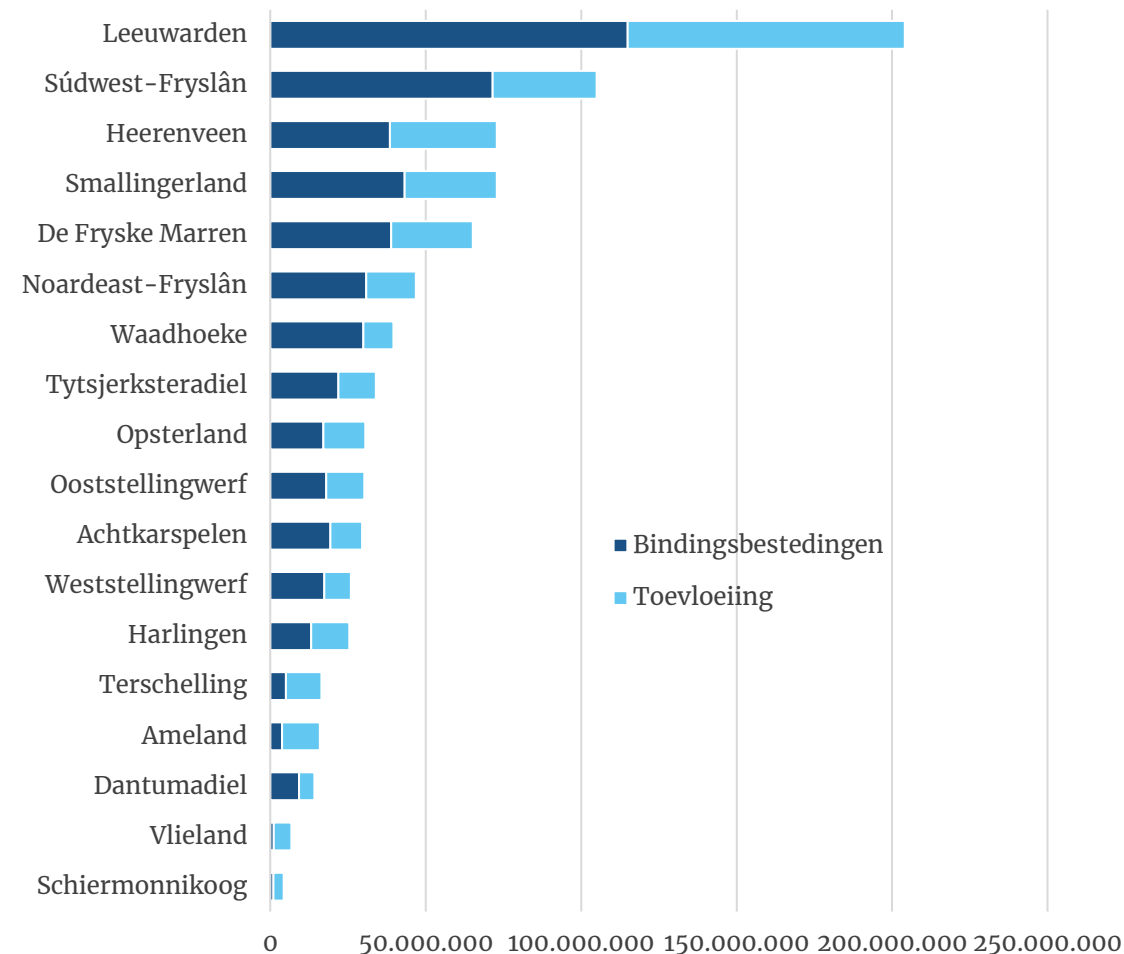
Aandeel auto's Friese hoofdkernen

Leeuwarden:	43%
Sneek:	56%
Heerenveen:	52%

Toevloeiing horeca

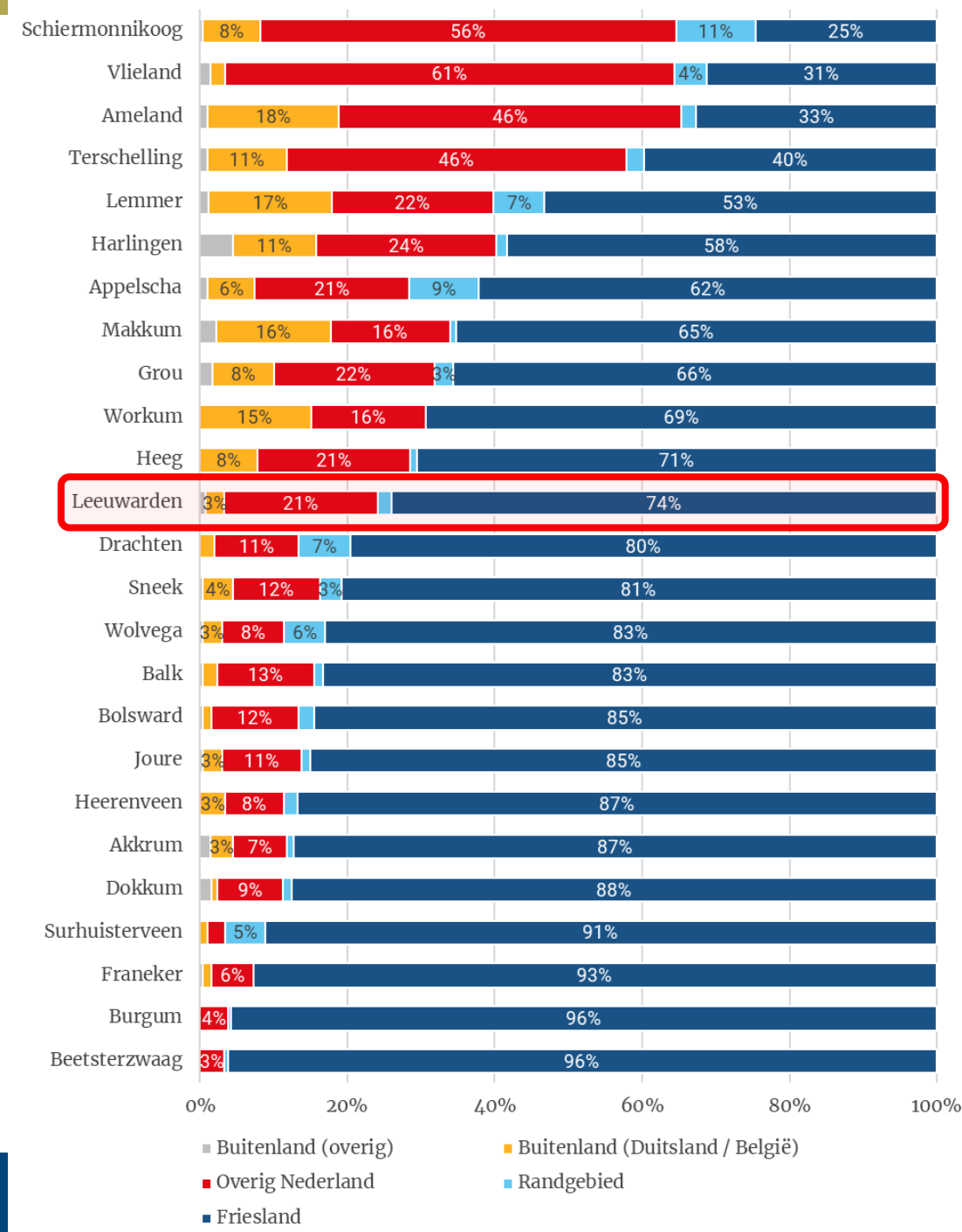
- Omzet uit onderzoeksgebied: €156 miljoen
- Omzet uit toerisme (buiten ozg): € 48 miljoen

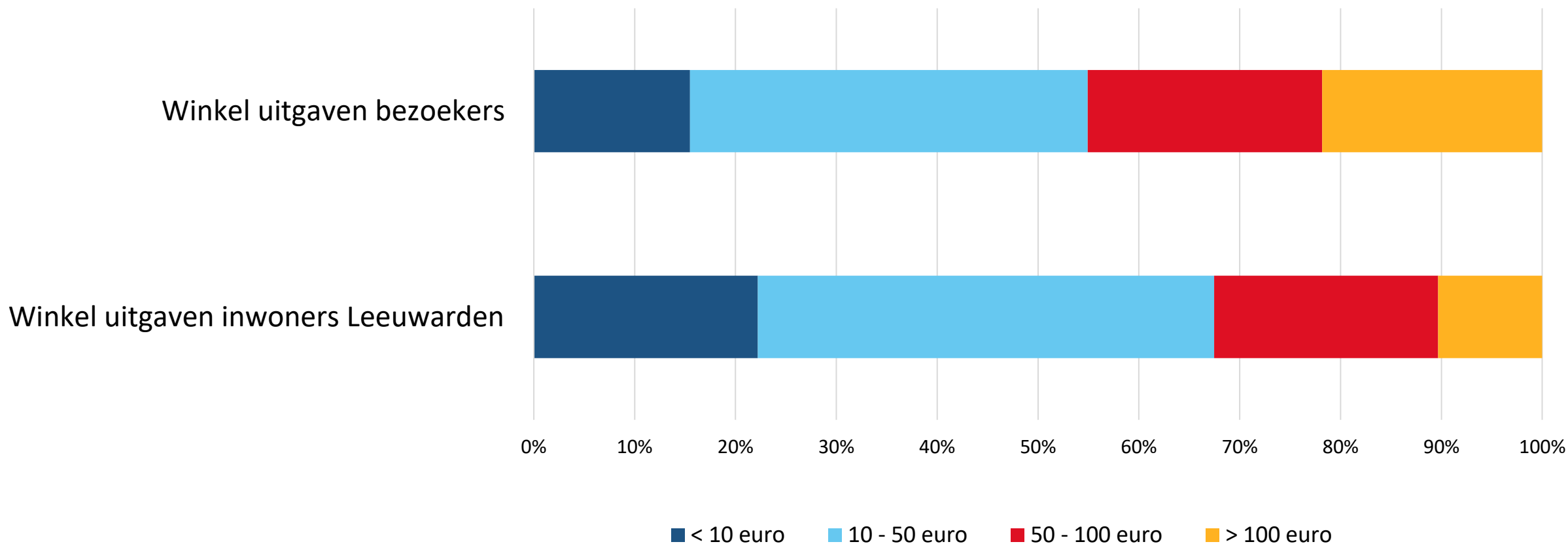
Straatenquêtes

Resultaten straatenuêtes - herkomstgebied

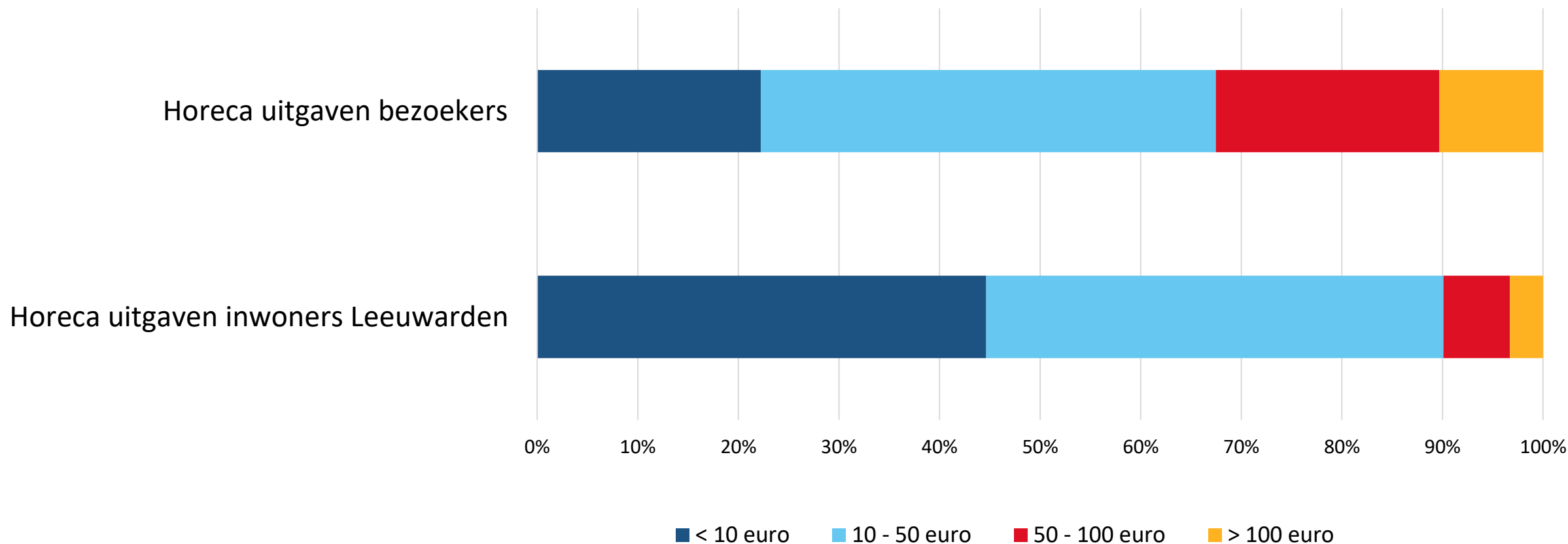
Straatenquête

- Bezoekers (toeristen) besteden over het algemeen iets meer in de winkels dan de inwoners van Leeuwarden zelf

Straatenquête

- Bezoekers (toeristen) besteden over het algemeen aanzienlijk meer in de horeca dan de inwoners van Leeuwarden zelf

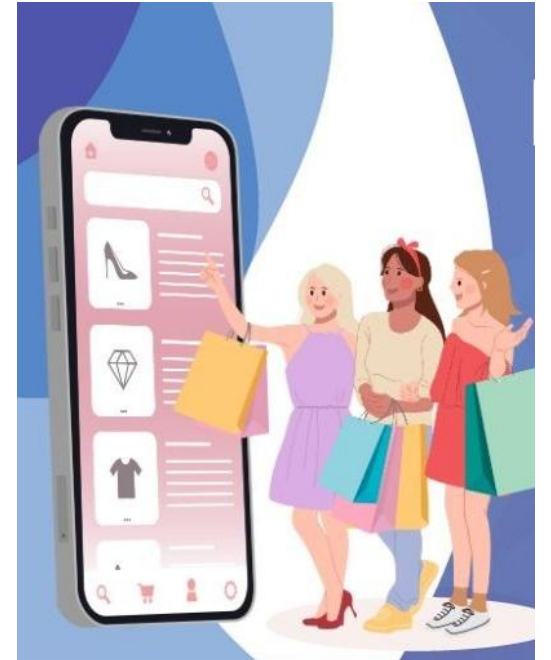

Relevante conclusies en aanbevelingen

Relevante conclusies binnenstad

- Sterke positie Leeuwarden als **koop hoofdstad Fryslân**
- Combinatie commercieel/cultureel aanbod en identiteit
- **Terugloop recreatief** winkelen
- Ontwikkeling **leegstand** goed
- Opvallenderwijs geen groei **horeca**

- **Grootste concurrent is niet Groningen, Sneek of Zwolle, maar online!**
- Toekomst: groeiende groep digital natives
- **Denkframe: (sociale) meerwaarde binnenstad t.o.v. online:**
  - Bezoekredenen (functiemix)
  - Bezoekredenen: gastvrijheid en onderscheidend
  - Identiteit
  - Verblijfskwaliteit (en verblijfsduur)
  - Groen
  - Toenemend belang binnenstadsbewoner

- **Maar: randvoorwaarden blijven belangrijk!**

Programma Binnenstad: Nieuwestad

- Lage beoordeling groen (rapportcijfer 6,2)
- Groen met afstand het vaakst genoemd in open antwoorden (bijna 200x)
- Bestrating Nieuwestad ook expliciet tientallen keren genoemd
- Veel aandacht voor bereikbaarheid/veiligheid fietsers
- Advies: zet in op voldoende faciliteiten
  - Bankjes
  - Openbare toiletten?

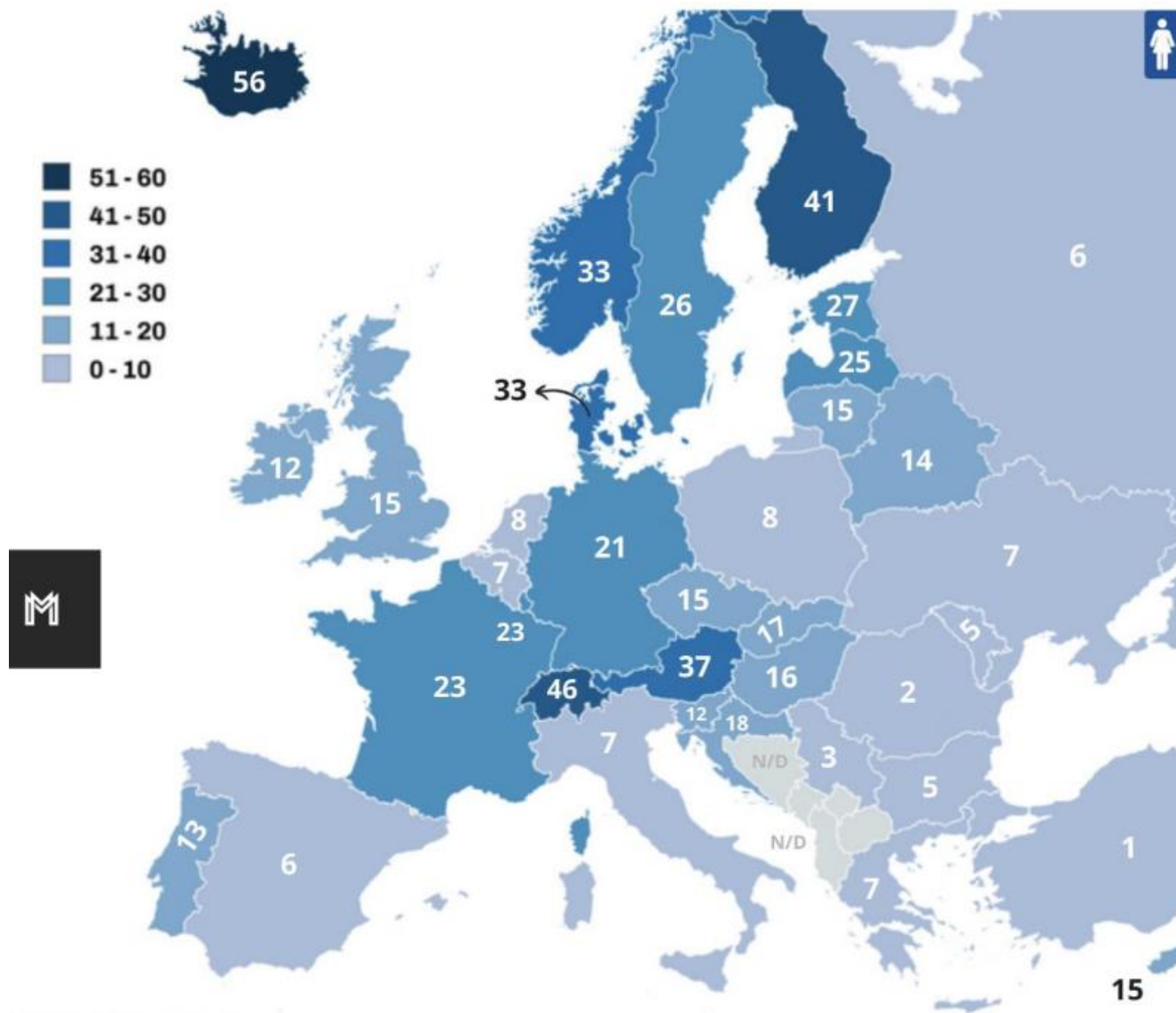
Beoogd resultaat:

- Benutten kracht van de fysieke ruimte
- Betere beoordeling
- Verlengen verblijfsduur
- Behouden binding en toestroom (toerisme)

Public Toilets per 100,000 People

Europe

MAPS.INTERLUDE

Source: qssupplies

©2024 Maps.interlude (<https://maps.interlude.wordpress.com>)

Programma Binnenstad Advies en Ondersteuning Ondernemers

- Binnenstadsmanagement
- Street Art
- Initiatieven leegstaande panden (nummer 2 veelgehoorde antwoorden!)
- Iepen Húske/Place2Pee
- Advies:
  - focus op excellent ondernemerschap:
    - kwaliteit en onderscheidend
    - service en gastvrijheid(versus online én kleinere kernen)
  - digitaal excellent (digital first)

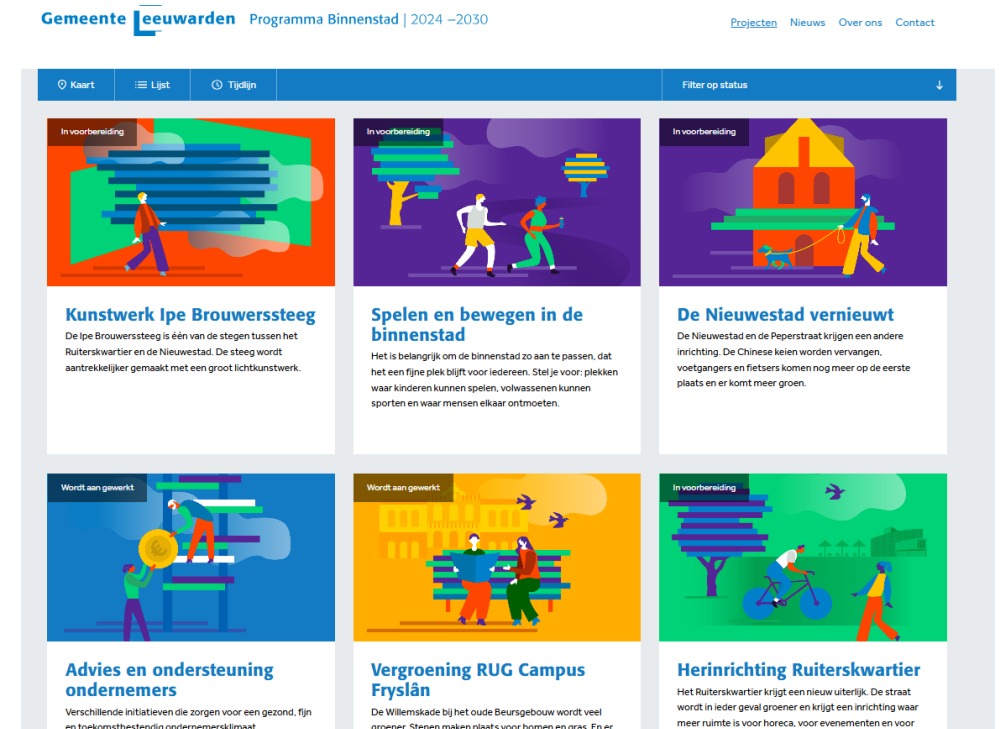

Overige projecten

- Investering Ruiterskwartier → sluit aan op antwoorden enquêtes
  - Maar ook handhaving en veiligheid
- Autoluwe Eewal en omgeving → sluit aan op antwoorden enquêtes

Advies: heb ook voldoende aandacht voor:

- Automobilist (40% bezoekers komt van buiten
  - En de keus om online te winkelen is snel gemaakt!
- Schone en nette binnenstad (beheer/onderhoud/zwerfafval)

Nalezen?

- Het volledige **koopstromenonderzoek** is te vinden op:
<https://koopstromen.nl/fryslan/resultaten/>
- Hoofdrapportage
- Factsheets
- Kaartmateriaal

Koopstromenonderzoek 2024

Leeuwarden Binnenstad

Dank voor jullie aandacht!